



مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد



۲۰۲۰/۱۱/۱۲

نجیب الله پتمن

## لومری نړیواله جگړه

د شلمې پېړۍ لومړۍ لسيزه د بشر په تاريخ کې خورا گړندۍ او اريانوونکې بدلون وو. د لومړۍ نړیوالې جگړې يو لامل نامقدس اتحادونه، امپرياليزم، پوځي غرور او ملتپالنه وو. يو زور بډا په هيواد حکومت چلوي، فکري ثبات گډوډ، سياستوال او جنرالان يې په مرگونی جگړو کې د مليونونو انسانانو د وژنې سبب شول. عجيبه ننداره ده د خپلو وژنو او عام قتلونو جشن لمانځي خو د جگړې شهيدان بيا نه را ژوندی کيږي. د جگړې گود او شل بيرته نه رغيږي دا د جگړې د تاريخ خورمن سبق دی چې مور انسانان يې نه زده کوو. لومړۍ نړیواله جگړه د لیونی مغزو زیربنده وه چې شل ميليونه انسانان يې د مرگ کندی ته د ابد لپاره وغورزول. د 1918 کال د نومبر 11 میاشت 11 ورځ او 11 بجی اوربند پیل وشو. دا جگړه ټول بشریت ته او په ځانگړی توگه افغانانو ته غوره سبق دی. د 2020 کال د نومبر په 11 د اوربند يو سل او دوه کلونه پوره شول، پدی توگه لومړی نړیوال جگړه 1918 کال د نومبر په يوولسم پای ته ورسیده. دا جگړه دبشر په تاريخ کې ستر سبق وو په جگړه کې لس ميليونه زيات پوځيان ووژل شول. شپږ ميليونه ملکی وگړی ووژل شول. پدی نړیواله جگړه کې 70 ميليون پوځيانو برخه لرله، نږدی 60 ميليون اروپایي پوځيان وو. په 1918 کال کې وروسته د وبایي دکام ناروغی له 50 تر 100 ميليون انسانان ووژل. شل کاله وروسته دوهمه نړیواله جگړه پیل شوه دا دوه نړیوالې جگړې دبشر په تاريخ کې تر ټولو لوی سبق وو. دا دوه جگړې د پانگوالی هيوادونو تر منځ د گټو او طبیعی سرچینو په سر سیالی وه. پدی دوه نړیوالو جگړو کې ستر صنعتي پانگوال هيوادونه امریکا متحده ایالات، بریتانیا، جرمنی، جاپان، فرانسه، روسیه، عثمانی امپراتوری او نور متحدین یی په نړی دواک او اقتدار په سر جگړې کولې. د امریکا امپرياليزم ځکه جگړې ته را ودانگل چې نړیوال بازار د نورو هيوادونو طبیعی منابع چوراو خپل پوځي او سیاسي واک وغځوي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 1

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de) یادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خیر و لولئ